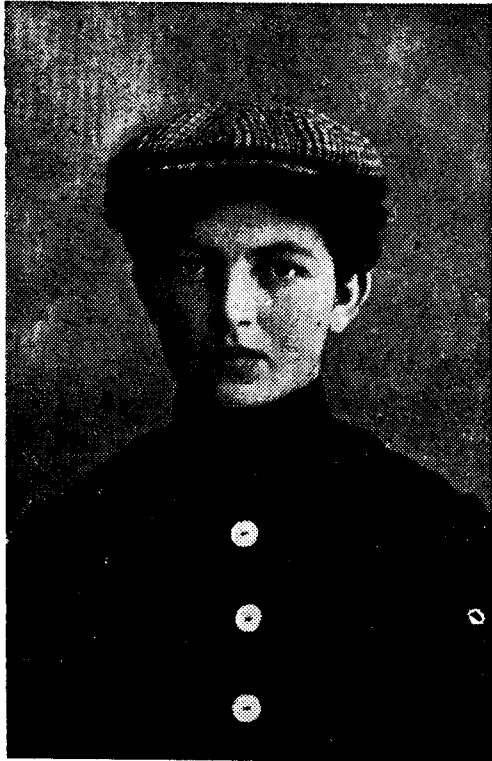

למרים ברץ

מרים, בראשית דרכה בארץ

שמפניהם כה יראתם כולכם בימים ההם. כמעט שלא יימצא היום מי שיאמין שגם זו היתה פעם בעיה והצעדים הראשונים לפתרון — מעשי בראשית ממש. וכך אפשר למנות אחת אחת את כל הבעיות מהימים ההם, שהוטל עליך להתנסות בהן ולהילחם על פתרונן, וכיום — כל הדברים האלה, הרי כה מובנים הם מאליהם. חיים אנו מזה שנים אחדות בסימן של שיאים ופרסים בעדרינו. עדרך, שטיפחת אותו בצוותא עם חברותיך, טרם זכה בפרסים. אך ייתכן שגם לך חלק לא קטן בפרסים שהוענקו לעדר זה או אחר, בשמשך מופת לבעלי עדרי השיא בהתמדתך ומסירותך לענף, שבלעדיהם, לא בלבד שאין מגיעים לשיאים, אלא עצם קיומו של העדר נתון לא פעם על כף המאזניים. אל לך להצטער שעדרכם טרם זכה בפרס.

הפרס על שם חיים צימרמן ז"ל הוענק לך הפעם. הוועדה שהחליטה על הענקת הפרס השמיעה את נימוקיה בפני קהל ועדה, נימוקים בעלי ערך ומשקל, ובכל זאת מתעורר הרצון להוסיף משהו, יותר נכון לספר משהו, על פעלך. בל יראוני כמליץ, באמרי שנפל בגורלך לעסוק במעשי בראשית רבים במשך כל אותם השנים שהקדשת לענף הבוקרות בארץ, והוכחת שעמדת בהם בגבורה ובהצלחה.

התקיימו אמנם עדרי פרות בישובים העבריים בארץ בטרם רכשה לעצמה קבוצת אוס-גיני את הפרה הערבית הראשונה, אולם את היית ה„פלחית“ (הרי כולכם הייתם אז רק פלחים!) העברית הראשונה שהטילה על עצמה את התפקיד לטפל בבהמה עלובה זו; ומאז המשכת לשאת בעול עד שזכית לראות בפרה הישראלית, שטופחה על ידך ועל ידי חבריך למקצוע ברחבי הארץ.

איני יודע אם בכית או צחקת בקבלך מפרתך הראשונה בעיטות נאמנות תמורת הלטיפות ואותות החיבה שניסית להעריך עליה, אולם זאת אדע לבטח — לא דמעה אחת נשרה מעיניך בראותך עדרך „הגזעי“ הראשון גווע במגפת הדבר. ואת — אינך עוזבת ואינך מתיאשת.

ועת הופיעו ראשונה המיוחסות ההולנדיות בעדרך — השבעת רק נחת מהן? היום קודחת מיוחסת אחת ובעוד שבוע — חברתה, ואת הופכת מומחית למדידת חום, להגמעת תרופות ולחורקת זריקות — ולעתים כל זאת ללא תועיל. וכיצד העזת בפעם ראשונה לבקש שיגדלו מעט ירק או סלקים אחדים לפרותיך במי ההשרייה המעטים, שרק התחילו לשאוב מהירדן? ידוע ידעו אז כולם — די לה לפרה בבלייל התבן והסובין, והחלב יזרום מעטיניה כנחל איתן. וכשהעלית את משאלתך בדבר ירק התלתן לימי חורף ואביב ואשכושי סלקים וירק האספסת לימות החמה, ניסו לא פעם בעלי החשבון להוכיח לך, כי מוטב לו למשק שהמים ישקו את שיחי העגבניות, החצילים והפרדס. ואת לא אמרת נואש והמשכת לתבוע, אף כשאיימו עליך ב„דפיציטים“.

תת תזונה בפרות צעירות

פרות חלב צעירות זקוקות למזון לא רק לייצור חלב אלא אף לשם המשך גדילתן...

הסתכל גם בעדר שלך ובדוק: מהו מספר הפרות שעדיין לא הגיעו לגיל של חמש שנים?

מה קורה אם מתעלמים מעובדת גדילתן של הפרות הצעירות?

אם נבדוק את הדברים נמצא כי במרבית העדרים מהוות הפרות שטרם הגיעו לגיל של חמש שנים למעלה ממחצית העדר. התוצאה היא שאם אין אנו לוקחים בחשבון בשעת חישוב המנה את הצרכים לגדילה יהא חלקו הגדול של עדרנו נתון במצב של תת-תזונה.

נניח שאנו מספקים למבכירה כמות מספקת של חמרי מזון לצרכי קיומה ולשם ייצור החלב שהיא מניבה, ונזניח את עובדת גדילתה, האם תחדל מלגדול? לא! גדילתה לא תיפסק; קצב גדילתה יהיה איטי מכפי שצריך היה להיות, אך היא תוסיף לגדול.

מניין תשיג המבכירה שלנו את המזונות הדרושים לה לשם גדילה זו, ותהא איטית בכל שתהיה? היא תצמצם חלקית את תנובת החלב שלה ואת חמרי המזון שישתחררו. בדרך זו היא תפנה לצרכי גדילת הגוף.

יש להניח שמבכירות כאלו תתייבשנה מחלבן במועד מוקדם מן הרגיל ובתקופת היובש הן תמלאנה קצת מן החסר להן בממדי הגוף. נוסף לכך יכולות בהמות שלא קיבלו די צרכי גדילתן לגדול משך תקופה ארוכה יותר ובסופו של דבר מסוגלות הן להגיע לאותם ממדי גוף האפייניים לבהמות שלא סבלו מחוסר כלשהו במזונות. בינתיים אין היא מניבה את מלוא כמות החלב שהיה ביכולתה להניב אילו הגישו לה מנת מזון שהיתה מספקת את כל צרכיה. בדרך כלל תתכסינה התוצאות לתוספת המזון הניתנת לפרה הצעירה שבשלב הגדילה ע"י תנובתה המוגברת.

אנו יכולים להזין את המבכירה כדי שגופה יגדל ויתפתח לממדיו המלאים; המנה תהא מאוזנת היטב מבחינת תכולת החלבונים, האנר-

גיהם עומדת ברפתנו מבכירה לפני ההמלטה. דאגנו להזין אותה כראוי כיוון שיודעים אנו כי חשוב מאוד שהמבכירה תגדל בקצב מהיר ותגיע לממדי גוף גאומים בטרם תתחיל להניב חלב.

מחר היא תמליט ותצטרף אל עדר הפרות החולבות. יודעים אנו כי עתה עליה לקבל כמות מספקת של חמרי מזון לשם קיום גופה וכן לשם ייצור חלב. אולם לעתים קרובות שוכחים אנו כי היא עדיין במצב אותה המבכירה שהיתה ברשותנו קודם ההמלטה ועודנה בשלב הגדילה. הבה נתאר לעצמנו שהמדובר הוא במבכירה בת שנתיים מגזע הולשטיין. משקלה יגיע ודאי ל-500 קילו. בהמשך התפתחותה וגדילתה, עד הגיעה למצב של פרה מבוגרת לגמרי, עליה להוסיף על משקלה 150—220 גרם ליום למרות העובדה שהיא מניבה חלב.

לאחר המלטתה השנייה היא צריכה להוסיף על משקלה 100—150 גרם ליום, ואפילו לאחר המלטתה השלישית עליה להוסיף עוד על משקלה 500—700 גרם לשבוע. היא תגיע לגדלה המלא רק בהיותה בת חמש שנים או אף יותר מאוחר. מרבית הבוקרים קובעים לפי כללים מעשיים פשוטים מה צריכה להיות מנת המזון המרוכז של פרותיהם. כללים אלה מבוססים על תנובת החלב של הפרות. כללים אלה מתאימים די יפה לצרכיהן של הפרות המבוגרות אך אין הם מביאים בחשבון את צרכי הגדילה של הפרות הצעירות.

עצם ראשונותו וקיומו משך כל השנים בעמק הירדן, "החמים" משמש עדות למאמצים ולהעזה שהושקעו בו, ומהו חלקן במאמצים אלה ידוע לכולנו. ולא די בפרס שהוענק לה — חייבים עוד להודות לה בפה מלא על היותה מפלסת דרך לבאים אחריו ולברכה שתזכי, מרים, לרוות נחת ממחנות בוקרים ההולכים בעקבותיה ושתזיני עיניך לשובע בעדרי בקר משגשגים שייפרו וירבו בכל פינות ארצנו.

יעקב